

ט"ו בשבט או שבועות הגיע – חג האילנות

Source 1

משנה מסכת ראש השנה פרק א', משנה א' – ארבעה ראשי שנים הם באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות. באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו:

Translation: Mishnah. During the course of the year, four days mark new years. The first of Nissan commemorates the new year for kings and for festivals. The first of Elul marks the new year for the tithe of cattle. R. Eleazar and R. Simeon, however, place this on the first of Tishrei. The first of Tishrei represents the beginning of a new year for years, for release and jubilee years, for plantation and for the tithe of vegetables. The first of Shvat begins the new year for trees, according to the ruling of Beis Shammai; Beis Hillel, however, place it on the fifteenth of that month.

Source 2

משנה מסכת ראש השנה פרק א', משנה ב' – בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים ל"ג) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים:

Translation: Mishnah. During four periods of the year divine judgment is passed on the world: at Pesach in respect to produce; at Shavuot in respect of fruit; on Rosh Hashonah all creatures pass before G-d like children of Maron, as it says, 'He that fashions the heart of them all, that considers all their doings'; and on Succos judgment is passed in respect of rain.

Source 3

פירוש ספראי – פרי שחנט לפני חמישה עשר בשבט נחשב לשנה הקודמת ומפרישים ממנו את המעשרות הנהוגים באותה שנה (מעשר עני או שני) ובשנת שמיטה פרות שחנטו לפני ט"ו בשבט נחשבים לפרות חולין ואילו על פרות שחנטו אחרי ט"ו בשבט חלו דיני שביעית. *Translation: A fruit that ripened before Tu B'Shvat is considered part of the crop of the prior year. One then separates the Maaseros that are required in that year (Maaser Oni-for the poor-or Maaser Sheni-to be eaten in Yerushalayim) and in Shemitta years, fruits that ripen before Tu B'Shvat are considered pre-Shemitta fruit and those that ripen after Tu B'Shvat may not be eaten since they grew during a Shemitta year.*

Why Tu B'Shvat became the cut-off date for מעשר?

פירוש ספראי – ט"ו בשבט סוף עונת החורף.

Translation: Tu B'Shvat marks the end of the season known as winter,

Source 4

תוספתא תענית פ"ז, רשב"א משום ר"מ וכן היה רבי דוסא אומר כדבריו: חצי תשרי מרחשון וחצי כסלו זרע חצי כסלו ומבת [וחצי שבט] חורף חצי שבט ואדר וחצי ניסן קור חצי

ניסן אייר וחצי סיון קציר חצי סיון תמוז וחצי אב קיץ חצי אב אלול וחצי תשרי חום רבי יהודה היה מונה ממרחשון ר"ש מונה מתשרי:

Translation: R. Shimon b. Eliezer in the name of R. Mayer and so too R. Dosa: Mid Tishrei, Cheshvan and Mid Kislev represent the planting season; Mid Kislev, Teves and Mid Shvat represent the winter season; Mid Shvat, Adar and Mid Nissan represent the cold season; Mid Nissan, Iyar and Mid Sivan represent the harvesting season; Mid Sivan, Tammuz to Mid Av represent the summer season; and Mid Av, Ellul and Mid Tishrei represent the warm season.

What was done in the **בית המקדש** as a prayer that we be judged favorably for the production of fruits?

Source 5

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז' עמ' א' – תניא, אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח – מפני שהפסח זמן תבואה הוא; אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת – מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא; אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג – אמר הקדוש ברוך הוא: נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות. מלכיות – כדי שתמליכוני עליכם, וזכרונות – כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה, ובמה – בשופר.

Translation: It has been taught: R. Judah said in the name of R. Akiva: Why did the Torah enjoin on us to offer an 'Omer on Pesach? Because Pesach is the season of produce. Therefore the Holy One, blessed be He, said, Bring before Me an 'Omer' on Passover so that your produce in the fields may be blessed. Why did the Torah enjoin on us to bring two loaves on Shavuot? Because Shavuot is the season for fruit of the tree. Therefore the Holy One, blessed be He, said: Bring before Me two loaves on Shavuot so that the fruit of your trees may be blessed. Why did the Torah enjoin on us to pour out water on Succot? The Holy One, blessed be He, said, Pour out water before Me on Succot, so that your rains this year may be blessed. Also recite before Me on New Year texts making mention of kingship, remembrance, and the shofar-kingship, so that you may proclaim Me king over you; remembrance, so that your remembrance may rise favorably before Me; and through what? Through the shofar.

What do we do today as a prayer that we be judged favorably for the production of fruits?

1. We decorate the synagogue with branches and flowers.
2. We eat a dairy meal.

Source 6

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תצד' סעיף ג' – הגה: ונוהגין בכל מקום לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות; ונ"ל הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר וצריכין להביא

עמהם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים.

Translation: RAMAH: It is customary throughout the Jewish world to eat dairy foods on the first day of Shavuos. It appears to me that the reason to do so is similar to the reason that we place two foods on the Seder table to remind us of the Korban Pesach and the Korban Chagiga. That explains why on Shavuos we first eat a dairy meal and soon thereafter we eat a meat meal. Because we are eating both a dairy meal and a meat meal, we need to eat from two separate loaves; one during the dairy meal and one during the meat meal. We place the loaves on the table which corresponds to the altar in the Beis Hamikdash. By eating from two loaves, we remember the two special loaves that were offered in the Beis Hamikdash during Shavuos (Shtei Ha'Lechem).

Why and when did ט"ו בשבט begin to be perceived as the חג האילנות?

Source 7

פירוש ספראי-העדות הקדומה ביותר לציון ט"ו בשבט כיום מועד היא תשובה של רבינו גרשום מאור הגולה המזכיר כבר את היום כיום האסור בתענית. אך את עיקר משמעותו קיבל היום עם פריחת הקבלה. המקובלים הפכוהו ליום חג, כחלק מחידוש קשריהם וזיקתם לארץ ישראל הרוחנית והממשית. מאז מצוין יום המועד ברחב ישראל, בתודעת הציבור התקשר החג לארץ ישראל והפך לביטוי לגעגועים לארץ ולזיקה אליה.

Translation: The earliest reference to Tu B'Shvat as a holiday is found in a Teshuva of Rabbeinu Gershom Ma'Or Ha'Gola who provides that Tu B'Shvat is a day on which we are prohibited from fasting. However, Tu B'Shvat did not develop a holiday atmosphere until the blossoming of Safed Mysticism. The Kabbalists transformed the day into a holiday as part of their efforts to renew the link between the Jewish People and Eretz Yisroel, both physically and spiritually. Beginning in that era the holiday was accepted throughout the Jewish world. In the minds of the Jewish People the holiday became linked to Eretz Yisroel. Its celebration became an expression of the yearning of the Jewish People to return to Eretz Yisroel and their attachment to it.

Source 8

מאסף לעניני חינוך והוראה חלק י' , p. 23, חג שבועות בתורה-Chaim Chamiel

מובן מאליו שכל עוד בית המקדש היה קיים ועמנו היה עם חקלאי עובד אדמתו ומגדל תבואות ופירות האילן, הטביעה החקלאות את אופיה על החג. במרכז החגיגות עמדו שמחת הקציר, הביכורים ושתי הלחם, אולם אחר החורבן ואחרי שעמנו נתפזר בין הגוים, ואין לנו שיוך אלא התורה הזאת. נצטמצמה השמחה בחידוש הברית עם הקב"ה. עתה עם החזרת המלכות לישראל עינינו נשואות לחידוש ימינו כקדם כדי שנוכל לשמוח בשמחת הקציר והביכורים המקדש ותהא שמחת התורה והברית אף היא שלימה ובלתי פגומה.

Translation: It is self evident that for as long as the Beis Hamikdash was in operation and the economy of Eretz Yisroel was based on agriculture, the growing of grain and fruits and agriculture, in general, provided the theme for Shavuos. The celebration was centered on the joy of the harvest, the first fruits that were brought to the Beis Hamikdash and the two loaves that were offered in the Beis Hamikdash on that

holiday. However, after the destruction of the Beis Hamikdash and after our People were scattered among the nations, we were left with only the Torah. The diminution in the joy was made up by the renewal of our covenant with G-d. Now with the return of Jewish rule to Eretz Yisroel, our eyes look forward to seeing once more the service taking place in the Beis Hamikdash. At that time, we will once again rejoice in the harvest and in the offering of the first fruits to the Beis Hamikdash. At that time, our joy in celebrating the gift of the Torah will be complete and will not be lacking.